

Kouzelná flétna ✓

Někdy když vstanu, když procítám z mrákot, bolí mi celá místnost, celá má cimra, bolí mi pohled z okna, děti jdou do školy, lidé jdou nakupovat, každý ví, kam má jít, jen já nevím, kam bych šel, tupě se oblékám, vrávorám, poskakují po jedné nohavici, když si natáhnou kalhoty, jdu a holím se strojkem, už kolik let, když se holím, tak se na sebe nedívám do zrcadla, holím se potmě anebo za roh, sedím na židli na chodbičce a zástrčka je v koupelně, už se na sebe neřad dívám, sám se lekám svého pohledu v koupelně, bolí mne už i můj vlastní pohled, v očích zahlédnu věrejší opilství, už ani nesnídám a když tak kávičku a cigaretu, tak sedím u stolu, někdy se mi prolomí ruce a několikrát si opakují, Hrabale, Hrabale, Bohumile Hrabale, tak jsi se uvítězil, dosáhl jsi vrcholu prázdnoty, jak to učil můj Lao-c', dosáhl jsem prázdnoty a všechno mi bolí, bolí ruce i cesta k autobusu, bolí mi i celý ten autobus, sklápím provinilé oči, bojím se lidem podívat do očí, někdy křičím dlaně a nastavuji zápěstí, nabízím ruce, aby mne lidé zatkli a předvedli k esenbákům, protože mám pocit viny i z té mé už nehlučné samoty, protože mne bolí nejen eskalátor, který mne unáší do pekel dolů, bolí mne i pohledy lidí, stoupajících vzhůru, každý má kam jít, zatímco já jsem dosáhl vrcholu prázdnoty a nevím, kam bych šel. Víím to, ale nakonec mne zachraňují ty moje děti, kočičky v lese, které na mne čekají, jsou to mé děti, tak jedu podzemní dráhou, ale i ta podzemní dráha mne bolí, lidé stoupají vzhůru, zatímco jím, a já jsem s nimi, sestupují, stojíme na místě, eskalátorem dolů, pak zase stoupám vzhůru po schodech, tam v bufáčku na Florenci provinile kupuji čtyři kuřecí grilovaná prsa a provinile platím a vidím, jak se mi třesou ruce, protože kupuji kuřata kočkám, zatímco tam někde v Africe hladoví děti. Bolí mne i ten bufáček na Florenci i ta živá ulice, křičují se v protisměrech nákladáky a osobní auta, každý

den ten kdo řídí, ví kam má jet, jediný já to nevím, i když tam někde v lese na mne čekají moje poslední nádeje, poslední důvod k žití, kočičky, které trnou hrůzou, co kdybych nepřijel, co by bylo s nimi, kdo by jim dal najíst, kdo by je pohladil, protože ty kočičky mne milují, zatímco mne bolí už nejen ta moje ložnička, mne bolí už celé město, ve kterém žiju, bolí mi už celý svět, protože nad rámem ke mně přicházejí bytosti, které ne poznám, ale naopak, které zvolna ale jistě vystupují po eskalátoru mé duše, zaostrují se nejen jejich tváře, ale i jisté děsivé události, tak jako portrét, tak jako film, dokumentární film o tom, nejen jak jsem kdy miloval k zbláznění, ale jak jsem i zklamal. Tak ten vnitřní monolog pokračuje, ne, už nehovořím sám se sebou, ale tak jako před vyšetřujícím soudcem jsem vyslychán, všechno co jsem kdy řekl, všechno co jsem kdy udělal, všechno je neustále proti mně, od této chvíle nač jsem byl nucen si mysljet, všechno je proti mně. Kolikrát tak krácím na červenu, kolikrát jdu skrz proud aut, ale až zadumám, provází mne anděl strážný, můj andělíček strážný, protože chce ten můj anděl, abych ještě byl na světě, abych se dobral svého dna, abych sestoupil ještě o jedno patro níž, tam kde je poslední dno výčtrék, proto mi bolí celý svět a bolí mne i ten můj anděl, kolikrát jsem chtěl skočit z pátého patra, z toho mého bytu, kde mne bolí každá cihla, ale vždycky anděl mi v poslední chvíli zachrání, stáhne mi tak, jak chtěl z pátého patra skočit můj doktor Franz Kafka, tam z Maison Oppelt, kam se vchází ze Staromáku, ale pan doktor by dopadl za roh do Pařížské, taky ho asi bolí svět a bolí jej jeho život, tak jak chtěl taky z pátého patra skočit Malt Laurids Briggs, taky jej bolel v Paříži svět. Taky Brigga bolel celý svět, Rainera Maria Rilkeho taky.

Uvítzil jsem se, dosáhl jsem vrcholu prázdnoty. Teďka to mám, co jsem si nadrobil, je tady. Konstantin Biebl skočil z okna, napřed ale si, a to bylo dávno předtím, nechal namalovat od Štyrského obraz, muže padajícího pozpátku z okna, jako když obrátíš stránku. Tak. A tatínek Arthura Schopenhauera skončil sebevraždou taky. A Seneca v Salamance taky. Ale já už skákat z okna nebudu, můj strážný anděl mi to ne rozmluvil, ale pozeptal mi, že ten, který mi daroval vrcholek prázdnoty, mu řekl, že by to bylo málo odejít tak příliš lehce; já si to, že mi bolí celý svět, musím znovu prožít tak, jako poslední čínský císař, kterého nepopravili, ale dvanáct let mu vyplachovali mozek tak, aby poznal to všechno, co udělal, aby se dobral ne vrcholu prázdnoty, ale aby se stal obyčejným člověkem, který chodí nakupovat tak jako druzí, aby se polidštil. Tak jezdím

každý den autobusem, to je moje pojiždná zpovědnice, jezdím jednou tam a ten samý den nazpátek, tak jako jezdí tramvaje a vlaky a letadlo, jednou tam a potom zase nazpátek...

Tak sedím v autobuse, loutám housku, pak ještě druhou, smetám drobečky z klína a myslím, na hospodu myslím, kde mi dávají opilci útržky svých vět, jako-by žili pro mne, jako by to, co mi říkli, střídali jen pro mne, aby mne potěšili, nebo zranili... Dobře vědí, že můj zápisníček nosím s sebou v hlavě... když se tak ptám, jak se vám žije, jako by si pro mne navčičili tu svoji básně, to svoje životní krédo... Jak? Ráno sebevraždá, dopoledne práce, v poledne oběd v kantýně, vpoledne ještě tak trochu tý rachoty a pak už jsem tady v Brčálce, Zelený laboratoři, a piju jedno pivo za druhým, jeden kousek, až ten poslední a tak až do večera... Středrej den... ráno sebevraždá... a tak dále... proč mi to říká, ten můj opilec, který jen na mne čeká, aby mi řekl... Dneska je mi jako po náletě, kterej nebyl... a jindy... Mám místo hlavy papír... Božo, Bohoušku, Božku... říká mi, abych jej vyslyšel a zamatoval si to, co mi řekl, navždycky... a sedí dál, s rukama založenýma, nikdy si nevysvětlá zimmik, tak sedí jak poraněný holub... a ano, já si vzpomínám, když leži na asfaltu zabity holub, vždycky než i jej třeba přešla pneumatika, tak zůstal ležet ve smrti tak krásně, jako by se upravitel pro můj pohled, tak jako Utonulá ze Seny...

Tak sedím v té mé pojiždné zpovědnici a musím domyslet obrazy, které mne navštěvuji, které jsem slyšel vyprávět, a najednou, aby mi ještě víc bolela ta moje místnost, kde spím, aby bolel mne celý svět... Tam někde v Německu, tam u jezera v městě, každý večer vzletěla hořící labuť a až uhořela, padla do hladiny, občané byli zděšeni, pak nastrožili hlídky a chytili mladého muže, který na housku přilákal labuť další, polil ji lahvi benzinu a pak zapálil a kochal se do noci vzlitnuvší hořící labuť... a když jej chytili, tak to byl mladík, který na obranu řekl, že byl inspirován Salvatorem Dalí, že hořící žirafa, kterou namaloval, jej plašila za noci tak, až jej bolela místnost, kde snil o hořící žirafě, o metodě paranoickokritické Salvatora Dalí, chtěl v zoologické zahradě polít žirafu a její hořící hřívu, ale nedosáhl tak vysoko, a tak si zavolal přítulnou labuť, a když hořící vzletěla, viděl až nahoru do zenitu než padla, viděl hořící žirafu Salvatora Dalí... a tak jej přestal bolet svět, aniž by věděl, že ten obraz mne zasáhne tak, jako hladinu rybníka, kam se pádem letí zchládit ta krásná kdysi labuť...

Tak sedím v autobusu, cestu znám z paměti tak, že i když zavřu

oči, tak vím, tělem cítím, podle asfaltky a dlažby vím, kde jsem, už podle šaltování řídicí uhadnu, do které zatáčky vjíždíme, už podle šlápnutí na brzdy vím, co měmu autobusu na cestě hrozí... A proto mi bolí i ten pokojík v mé hlavě, o té labuti jsem slyšel, ale o té žirafě hořící a metodě paranoicko-kritické jsem si ne domyslel, ne že bych chtěl, ale já mám takové myšleni, že to samo tam přiskočí, to co jsem slyšel, to všechno mi je málo, já musím to domyslet, protože to patří k tomu mému zaměstnání, které jsem si nezvolil, ale které mi bylo vnuceno, z kterého jsem se kdysi těšil, dokud jsem byl silný, tak jsem se z toho mohl radovat, čím jsem to pocítn, tou vážnou hrou, které se ale teď děším tak, jako jsem býval pyšný na to, že jsem pil, i když mi to nechtunalo, že jsem byl chuligán tak jako Jesenin, o kterém jsem si nedomyslel, že umížel mlád, já teď už budu mít pětasedmdesát let... a že teď jsem sám proti sobě, protože jsem se uvítěl, když jsem dosáhl hloucné samoty... prázdnoty, ve které se ale zrcadlí a ozvučují všechny bolesti světa, i když se častokrát zaklínám vešměm Jeseninovým... domů se navrátím, radostí cizí se potěším, v zelený podvečer pod voknem se jim tam oběším...

Bohové opustili tuto zemi, odesli i antičtí hrdinové, Hérakles i Prométheus... moje žena odesla raději, zrovna tak i Perla, dcera rabína z Bratislavy, ta která mne milovala a já ji, protože se tolik podobala mé Pipsi, tuto neděli jsem zažil podvečer, kdy zapadalo krvavé slunce nad Prahou a skořicová oblaka před západem věštla, že přijde vicar, Staroměstské náměstí bylo uzavřeno žlutými obrovskými auty s mřížovanými ploty a nápisem VB a v Kaprovců stříkala vodní děla a smetala chodce pod auta, ve výklenku se vzpamatovávali lidé, kteří před chvílí byli bití, francouzská berlička a osmdesátiletá stařena, která volala: Kdo mi zaplatí ten promáčený skvostný můj kožíšek? Skupina členů milice stála před Umprum a dožadovala se vstupu, okna Umprum byla rozsvícená, mihaly se tam postavy žáků, protože dvakrát do roka slavili dva dny závěr, jednou teď v pololetí, podruhé na konci roku... mladý muž přišel s klíčem, milicionáři se dožadovali, aby jim odemkl, ale mladý muž asistent pravil, tohle že je akademická půda, kam nikdo nesmí, milicionář řekl, že všechny milicionáře tam vpustit musí, protože před chvílí tam vešli tři muži maskovaní kápitami jen s otvory pro oči, ale mladý asistent řekl, že sám prohlédne Umprum a výsledek svého šetření jim sdělí, vešel a zamčel za sebou... a zatím v podchodech metra plakali lidé ne dojetím, ale slzným plynem, policie v ulicích zatýkala ty, kteří byli promáčení, a já jsem nešel do

Brčálky, protože tam bylo z technických důvodů zavřeno, tak jsem seděl u Ottů, u vedlejších stolu přisedl mladý muž v zeleném svetrku, pak přišli tři a posedali si za mne a náš stůl a byli to také do bund a barevných svetrů přestrojení a tak konající službu mladí policisté a vypadali jako fotbalisté, a podle očí jsme se očíchali a já jsem se bál a nemrkajícíma očima jsem zíral do samotného srdce těšiny a ticha, protože bohové opustili tento svět a toto město, tento nedělní večer jsem dosáhl té pravé hloucné samoty a vrcholu prázdnoty, dosáhl jsem konečného nekřidu, kam dospěl Kierkegaard a Friedrich Nietzsche. Tolikrát jsem chtěl skočit z okna pátého patra, kde bydlím, ne pro tohle, ale pro to, že jsem dlouho viděl umírat moji Pipsi, moji ženu, které se tolik podobala Perla, ale když jsem se dočetl, že Kafka chtěl skočit z pátého patra tam, kde bydlí, Maison Oppelt, velkoobchod s vínem, který skladoval pod Staromákem na sedumset tisíc lahvi vzácných vín, když jsem se dočetl, že Malt Laurids Brigg taky bydlel v Paříži v pátém patře, když jsem se o těch pátých patrech dozvěděl, odložil jsem ten svůj skok z okna a, kdybych měl sílu, tak bych si koupil kanystr benzínu a podpálil se taky, ale já se bojím, já nejsem statečný, já nejsem jako Macius Scaevola, ten mladík, který si upálil levici před zděšenými očima svých nepřátel, s poznámkou, takových jako jsem já je v Římě na tisíc, ale já mám strach a konec konců, já se rád bojím, já pln konečného nekřidu tak, jako Kierkegaard, tak jako Nietzsche, já, který mám plné oči slz a jsem zmáčený, tak jako ti, kteří vlastněma očima ochutnali slzný plyn, vlastním tělem naráz proudědu vodního děla, díky fantazii a vlastnímu hmatovému prožitku, který tělem i duší okusili jimi...

Tuhle neděli jsem ale i pochopil, proč jsem před dvaceti lety, když mi mi čtenáři podkládali moje knihy k podpisu, proč jsem střídavě vpsíval dvě lokality... U Zlatého tygra nebo in Gallien... už před těmi dvaceti lety jsem si všiml, že lidé začínají mít posunuté oko tak, jak je mívají synové rabína z Bělu a židé vůbec...

Když jsem v pondělí přijel do Prahy z Kerška, když jsem vystoupil u Muzeve ve čtvrt na čtyři, viděl jsem sochu svatého Václava, tyčící se jako hrozba v plné zbroji, kolem něj se zády k jeho hřebci ostrážitě procházeli esenáci, mladí lidé se staženými kabáty mocným faldem na zádech, aby tím víc vynikla jejich hrud', viděl jsem proudící lidi kolem těch, kteří stáli na obrubnicích chodníků a zírali tam na to místo, kam chtěli položit kytičky ti, kterých to bylo třeba zakázáno, ale ne dovoleno, z protějšího chodníku se ozývalo hviz-

dání na prsty, viděl jsem, jak vlastně na chodnicích a obrubách stojí i takoví esenbáci, jako ti, kteří vzdávali svatému Václavovi nežádoucí ochranu a pomoc, viděl jsem, jak toho píště esenbák odvrátil skrz dav do průjezdu... ale já už jsem nepotřeboval slzný plyn, já jsem tise plakal nad tím, že asi opravdu bohové opustili tento svět a odešel Hérakles a odešel i Prométheus, že odešly ty síly, na kterých se otáčel svět, že tady jako poslední zůstal hořící ne keř, ale mladý student, který v tu chvíli upálení byl ten, který byl. Já, když bych byl tu chvíli s ním, tak já bych jej na kolenou prosil, aby hořel, ale jinak, aby hořel slovem, které by se mohlo stát tělem, které by pomohlo těm ještě nehořícím a když tak hořícím duchem a v duchu. Ale stalo se. Pane, můžeš-li, odevrať ode mne tento kalich... i Kristus nechtěl na kříž být vbit. Ale nakonec se stalo tak, jak se stalo, tak jako v Praze sirka, kterou se zapaluje dětský ohýnek nebo cigareta, ta sirka vzňala všechno to smrtelné, co na člověka je, a ponechala pouze vzpomínku, kterou se zapalují ti, kteří i dnes protestují proti tomu, aby v téhle zemi byla cizí vojska. A tak jsem krácel se skloněnou hlavou, a náhle mi došlo, že jsem potkal zase vzhůru stoupající divčí ruce, sepnuté tak, aby neporanily v prstech křehké kytičky mombrecii i karafiatů, a viděl jsem, že nad těmi kytičkami jsou oči mladých žen, rozšířené tak, jako by šly k přijímání nebo na koncert Bachových mší, vrátil jsem se s jednou tou kytičkou, zůstala stát tam na chodníku u svatého Václava a sledována očima diváků přešla jízdni dráhu, chvíli zaváhala, dokonce se zastavila, ale mladý esenbák mým pohybem ruky ji převedl na druhý chodník. A to bylo půl čtvrté a potom dole u Koruny seděla skupina pankáčů, zrovna tak mladý esenbák třesoucími se prsty listoval v občance jednoho z nich, na odpočívadle měli svoje nástroje ve futrálech a byli to pankáci, ale vyzatoval jim z očí úsměv a klid, a já jsem se styděl, že jsem dosáhl vrcholu prázdnoty a hloucné samoty, že jsem dosáhl »konečného nekľidu« a že už nejsem k ničemu, že kdybych dostal nějakou cenu, nějaké vyznamenání za literaturu, že kdybych byl charakter, že upálím aspoň ten papír, na kterém je potvrzeno, kdo nejsem, protože kdybych byl ten, za kterého se mám a za kterého mne mají mi čtenáři, tak bych tam nahore vzal něžně z ruky té dívky tu chvějící se kytičku a položil ji pod kopyto koně svatého Václava... ale já vím, že na tohle už nemám, že tedy po zasluzce bych byl odměněn omylem tím, že by mně vodní dělo přezáslilo páteř a ostrá jehlice slzného plynu mi vyvrvala oči, tak jako si je osudem zdrcený Oidipus rex vytrhl z očních důlků...

Ale jak laciné to je, pane Hrabale, říci to co Heidegger, že bohové už opustili tento svět, že odešel i Hérakles, i Prométheus, krásně se to poslouchá, pane Hrabale, ale takové obsahy takových vět jsou za korunu šedesát deset dekagramů tlačěnky, protože mladý student filozofie, pane Heidegger, dokázal, že staří bohové snad umřeli, ale že se rodí bohové noví, kteří musí zaplatit tak, třeba jen jako úřiznuté ucho Vincenta van Gogha, který nepotreboval mýtů a přesto svým dílem zprůhlednil ten viditelný svět...

Vlastně co se to tady v tom městě stalo za ty dva dny? Myslim, že to byly ozbrojené síly policie a milice, které hrubým způsobem se vměšovaly do záležitosti mladých lidí, kteří si vytvořili mýtus svého světe, myslím, že to byly ozbrojené síly, které si osobují právo vykročit z meze nutné obrany proti lidem, kteří nepoužili ani střelné zbraně, ani kamene, ani klacků, kteří měli s sebou jen slova a píšťalku ze dvou prstů, kteří měli s sebou dětátko v kočárku, ani ne tak jako Odysseovi, který oral, položili do brázd jeho synka, aby jej mocní donutili, aby se zúčastnil trojské války... Ale co? Oči se vyplaví slzami a ophral je účinnější než slzný plyn, šaty se usuší anebo koupí nové, zajištění mladí lidé nakonec budou propuštěni, život vhrkne nazpátek do starých kolejí... Ale opravdu, pane Hrabale, nazpátek do starých kolejí? Kdepak! Ti mladí lidé, kteří se zúčastnili skutečně anebo i duchem a v duchu, to už je jistá angažovanost, ten jistý akt solidarity a to jisté přitakání jistému Dobru, které nakonec musí být splatno v budoucnosti...

A tak jsem seděl u Zlatého tygra, přemýšlel jsem jako vždycky, kdyby mne bohové měli rádi, tak bych zhebnul při sklenici piva, seděl jsem a naslouchal detailům toho velkého Pondělí a velké Neděle, ty zprávy přednášené planoucima očima mi vytvořily velký koberec, který už nemůže být odvolán ani zapálen, protože obsahy se staly a byly vyšity skutečností, a to, co se stalo, to se už nedá odestát. Tak jsem snil u Zlatého tygra o své smrti, těch mých pár piv, dneska jsem jich vypil šest, a všechno to, co jsem slyšel a čemu jsem naslouchal, všechno se vymklo ze svých čepů a já už jsem slyšel jen lidský hovor, který mi nedával smyslu, a tak jsem zaplatil, pak mi darovali ještě jedno pivo a pak jsem vyšel do noci, zvedl hlavu a jako vždycky jsem se díval na nebe, tam na nebe svatého Jiří, bude studená noc a hvězdy, a takhle šikmo z mého okna v pátém patře uvidím dnes večer spek měsíce, a tak jsem šel a Pařížská třída už byla tichá, projel esenbácký vůz, tichounce zastavil, vystoupil příslušník a za stěrače aut tichounce kladl předvolání-řem, kteří stáli tam, kde je stámi zakázáno, pak tichounce reflektory zahrnuly

P. S.

A doma jsem si nalistoval závěr třetí kapitoly T. S. Eliota Pusté země a četl jsem jej z pátého poschodí měsíci... Hořící, hořící, hořící. O pane, ty mně rveš, ó, pane, ty rveš... hořící.
A v poznámkách jsem si našel, že tento text je z Kázání ohně... který sepsal Buddha.

Kersko, úterý 17. ledna 1989

k Maison Oppelt, odkud z pátého patra chtěl jednou skočit Franz Kafka, a já jsem stál pak na Staromáku sám, nikdo nešel, posadil jsem se na první lavičku a zasnul... proti mně se tyčil pomník Mistra Jana Husa, toho, kterého když upalovali, tak stařenka přinesla trošku rosti, aby Jan Hus líp hořel, ten pomník byl uprostřed náměstí a ve trnách, zatímco tam Kinského palác a jeho stěny a celá ta východní stěna náměstí zářila, osvětlována prudkými sodíkovými lampami tak, že růžové a béžové stěny paláců a domů dávaly vyniknout černé siluety pomníků, a já jsem seděl sám, mladík vyskočil na lavičky a přeskakoval po sedadlech z jedné té lavičky na druhou, a ze srdce Staromáku se ozval tichý hlas flétny, tichounky a přece tak naléhavý hlas flétny, jako by tryskal ze samoty, z pastviny, z osamělého jezera, ten hlas flétny byl dojmavý právě sám sebou a potom tím, že před několika hodinami odtud odejela poslední auta se slznými plyny a vodními děly, poslední auta s vlčáky, těmi krásnými německými neděli i ponděli... ale taky na Staromáku kotčích po namáhavé neděli i ponděli... ale taky na Staromáku zazníval ze srdce pomníku hlas flétny tak, až jsem se polekal, zvedl jsem se, zvedl ruku, natočil hlavu... a ano, ten hlas flétny stoupal a rozšiřoval se náměstím kolem dokola z těch křovisek, nad kterými mi se tyčí socha Mistra Jana Husa, z těch konifer, které ani v zimě neuvadají, stoupal hlas flétny, několik chodců přešlo, jejich hlas byl silný prázdnotou náměstí, ale nikdo se nezastavil, diagonálami přešly kročeje z Železné do Pařížské, z Dlouhé do Melantrišky a potom hlas flétny ustal, bylo ticho k prasknutí jak přeplatá struna a já jsem viděl, jak po obrubníku kolem Jana Husa se rozhrnuly větvičky a kdosi vyskočil na dláždění, které jsem viděl, jak z černého pomníku se oddělila druhá postava a před sebou držela dětský kočárek a z černé tmy pomníku teď do prudkého světla u bývalé lékárny U Jednorožce vešla mladá žena s mladým mužem a tlačili před sebou dětský kočárek, na kterém snad ležela ta kouzelná flétna, a já, protože jsem literát, zádlával jsem se do okna v prvním patře bývalé lékárny a vzpomenu jsem si, že tady měla salón paní Berta Fanta, salón, na kterém se účastnili za Rakouska hovorů Franz Kafka, Albert Einstein, Rudolf Steiner, Max Brod a polští básníci... a dětský kouzelný kočárek zahrnul na Královskou cestu, z Pařížské zahýbal taxík, zvednutím ruky jsem zastavil jeho osvětlenou čelenku... a když jsem se posadil, uvědomil jsem si, že ta kouzelná flétna zněla přesně z těch míst, kde se odvíjí vertikální poselství... Věřím, že vlada lidu věci Tvých se opět navrátí do rukou Tvých...